KONKURENTSIAMET

Justiits- ja digiminister Liisa-Ly Pakosta
Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee 19.11.2026 nr 1-7/2026/26-142-2

Maksejõuetuse teenistuse arvamus pankrotiseaduse muutmise seaduse (maksejõuetuse teenistus) eelnõu kohta (kooskõlastusringile saadetud eelnõu seisuga 06.11.2026)

Austatud proua minister

Lugupeetav koostööpartner ja teenuseomanik

Hoolimata sellest, et eelnõu ei olnud meile adresseeritud, peab Maksejõuetuse teenistus (MJT) vajalikuks Teile ametlik arvamus esitada, sest **eelnõu puudutab otseselt** meid kõiki, sh Eesti ettevõtluskeskkonna heaolu, (välismaiseid) võlausaldajad, võlgnikke, avaliku huvi kaitset ja Eesti maksejõuetussüsteemi panustajaid tervikuna.

Eelnõu eesmärgiks on lahendada **Konkurentsiameti töökorraldust.** Maksejõuetuse teenistuse ametnikele jääb arusaamatuks, kuidas saab pankrotiseaduse muutmisega lahendada Konkurentsiameti kui tururegulaatori igapäevases töös ja tegevuses ilmnenud kitsaskohti ning kasutada tõhusamalt ja mõjusamalt Konkurentsiameti olemasolevaid ressursse. Konkurentsiamet tegutseb konkurentsiseaduse alusel. Maksejõuetuse teenistus ei ole Konkurentsiamet ja Konkurentsiamet ei ole maksejõuetuse teenistus. Konkurentsiameti peadirektor allub ministeeriumi kantslerile, teenistuse juhataja allub ministrile ja kaudselt Riigikogu majanduskomisjonile. Maksejõuetuse teenistus on väike, agiilne, tõhus, riigi raha säästlikult kasutav avalikku huvi kaitsma õigustatud asutus ehk Eesti esimene pankrotiombudsman, kes on olnud Konkurentsiameti juures ja tema teenindamisel alates tegutsemisest s.o 02.01.2023 (mitte 01.01.2022 nagu eelnõus ekslikult märgitud). **Maksejõuetuse teenistus tegutseb Konkurentsiameti juures, on selle teenindamisel ja ei ole Konkurentsiameti osa** (st ei ole koosseisu kuuluv nagu eelnõus ekslikult on märgitud). Tegemist on sisuliselt kahe erineva asutusega, üks on teise teenindamisel. Mõlemal on erinevad pädevused. Näiteks Arenguseire Keskus ei ole samuti Riigikogu (kantselei) koosseisus, vaid selle juures ja teenindamisel. **MJT juhataja ei ole kunagi pöördunud ministeeriumi või isiklikult Teie poole sooviga meid kuidagi ümber kujundada või liita mingi asutusega.**

Me **ei toeta** pankrotiseaduse muutmise seaduse (maksejõuetuse teenistus) eelnõu, sest see muuhulgas **ei vasta Maailmapanga juhistele** riikidele maksejõuetussüsteemi loomiseks ning **kaotab teenistuse ja teenistuse juhataja autonoomsuse, erapooletuse ja sõltumatuse ning läbipaistva aruandluse.**

Teenistuse juhataja on oma ülesannete täitmisel sõltumatu ja erapooletu. Valdkonna eest vastutaval ministril ei ole õigust sekkuda teenistuse juhataja otsuste tegemisse viisil, mis ohustaks teenistuse juhatajale pankrotiseaduses sätestatud sõltumatuse nõudeid. Eelnõu algatamine tundub meile meelevaldne ja selles toodud põhjused otsituna. Eelnõu koostamisse meid ei kaasatud. Eelnõu olemasolust saime teada Teie ministeeriumi kantslerilt 07. novembril 2026 kl 13, kui eelnõu oli juba kooskõlastusringile saadetud.

Eelnõus tõstatatud väidetav probleem ei ole töökorralduslik, vaid põhimõtteline. Tegemist on Eesti maksumaksja vaatest väärtusi ja hoiakuid näitava käitumise eelnõuga[1]. Tugeva, usaldusväärse ja ausa Eesti ettevõtluskeskkonna tagamine, võlausaldajatele seni tulemusteta mistahes maksejõuetusmenetluste liigid, maksejõuetusvaldkonnas digilahenduste puudumine, killustunud haldusjärelevalve menetlejate üle ning EL õigusest tulenev **maksejõuetussüsteem tervikuna vajab reformi (riigimehelikku konsolideerimist), mitte ei vaja meilt st Maailmapanga juhiste järgi loodud maksejõuetusinstitutsioonilt selle eelnõuga sõltumatuse äravõtmist või teenistuse ja teenistuse juhataja Konkurentsiameti kui seni teenindava asutuse alla ja teenistuslikku alluvusse tõstmist.**

Maksejõuetuse teenistus ja selle esimene (praegune) juhataja p a l u b Teil eelnõu tagasi võtta ja seda edasi mitte menetleda. Palun võimaldage meil oma seadusest tulenevaid ülesandeid kvaliteetselt ja ohutult edasi täita. Probleemid on mujal. Meie kirjale on lisatud MJT järelevalve eksperdi Janek Maasiku ja kaasatud sõltumatu eksperdi Jaan Õmbluse koostatud analüüs ***Latentse maksejõuetuse leidmine, analüüsimine ja tõendamine. Metoodika, analüüs, järeldused. Tallinn - Tartu 2026", 173 lk.***

I MEIE ESIALGSED VASTUVÄITED EELNÕULE

1. Maailmapank on andnud kõikidele riikidele juhised õiglase ja tõhusa maksejõuetussüsteemi loomiseks. Eesti on arenenud demokraatlik õigusriik, kes peaks neist juhistest igapäevaselt lähtuma: The World Bank Principles for Effective Insolvency and Creditor/Debtor Regimes (2021). Maailma juhiste osas D käsitletakse riigi maksejõuetussüsteemi institutsionaalseid ja regulatiivseid raamistikke järgnevalt:

Regulatiivsed kaalutlused
D7 Reguleerivate või järelevalveasutuste roll
Asutused, kes vastutavad maksejõuetusmenetlejate[2] reguleerimise või nende üle järelevalve eest, peaksid:

1) olema üksikutest maksejõuetusmenetlejatest sõltumatud;
*2) kehtestama standardid, mis kajastavad õigusaktide nõudeid ning **avalikkuse ootusi õiglusele, erapooletusele, läbipaistvusele ja aruandekohustusele;** ja*
*3) omama **asjakohaseid volitusi ja ressursse, et oma ülesandeid, kohustusi ja vastutust tulemuslikult täita.***

D8 Maksejõuetusmenetlejate (ehk PankrS § 54 toodud menetlejate) pädevus ja ausus
Süsteem peaks tagama:

[1] Loe näiteks: „Surnud firmale parim koht.“ Tallinna kesklinna tondilossi koondati 13 miljonit eurot võlgu olevad ettevõtted - Kommentaarid - Äripäev ja kodaniku vastulause: RAUL PINT ⟩ Maksejõuetuse teenistus on uus majanduspolitsei, mille teesklust maksumaksja kinni maksab

[2] Eesti mõistes **ajutine haldur, pankrotihaldur, saneerimisnõustaja, sundlikvideerija ajutise halduri ülesannetes, usaldusisik**, isegi teatud mööndustega võlanõustaja.

1) *kriteeriumid selle kohta, kes võib olla maksejõuetusmenetleja, on objektiivsed, selgelt kehtestatud ja avalikult kättesaadavad;*
2) *maksejõuetusmenetlejad on pädevad täitma tööd (ametiülesandeid), milleks nad on määratud, ning kasutama neile antud volitusi;*
3) ***maksejõuetusmenetlejad tegutsevad ausalt, erapooletult ja sõltumatult;** ja*
4) *maksejõuetusmenetlejad, kes tegutsevad juhtidena, vastutavad samade standardite järgi nagu juhatuse liikmed ja juhid ning neid saab ametist vabastada ebapädevuse, hooletuse, pettuse või muu väära käitumise tõttu.*[3]

See, kuidas riik kujundab oma maksejõuetusõiguse süsteemi ja maksejõuetuste menetlemise institutsionaalse raamistiku, on riigi enda otsus. Maailmapank märgib antud juhistes, et kuigi riikide lähenemisviisid erinevad, on tõhusatel maksejõuetussüsteemidel mitu eesmärki. Riiklikud süsteemid peavad püüdlema selle poole, et need: **(i) sobituksid riigi laiema õigus- ja ettevõtlussüsteemiga; (ii) maksimeeriksid äriühingu vara väärtust ja võlausaldajate saadavat tulu;** (iii) võimaldaksid tõhusalt lõpetada nii elujõuetute ettevõtjate tegevuse kui ka selliste ettevõtjate tegevuse, mille likvideerimine annab tõenäoliselt võlausaldajatele suurema tulu, ning saneerida elujõulisi ettevõtjaid; (iv) leiaksid hoolika tasakaalu likvideerimise ja saneerimise vahel, võimaldades menetlust hõlpsasti ühelt liigilt teisele muuta; **(v) tagaksid samas olukorras olevate võlausaldajate, sealhulgas samas olukorras olevate välis- ja kodumaiste võlausaldajate, võrdse kohtlemise; (vi) tagaksid maksejõuetuse õigeaegse, tõhusa ja erapooletu lahendamise; (vii) hoiaksid ära maksejõuetussüsteemi väärkasutamise;** (viii) hoiaksid ära võlgniku vara enneaegse killustamise üksikute võlausaldajate poolt, kes taotlevad kiiret kohtulahendit; (ix) näeksid ette **läbipaistva menetluse**, mis sisaldab selgeid riskijaotuse reegleid ja teabe kogumist ning jagamist soodustavaid stiimuleid ning rakendab neid järjepidevalt; (x) tunnustaksid võlausaldajate olemasolevaid õigusi ja austaksid nõuete eelisjärjekorda ennustatava ja väljakujunenud korra kohaselt; ning **(xi) looksid raamistiku piiriülese maksejõuetuse jaoks, tunnustades välisriigi menetlusi.**

Me leiame, et Eesti ei ole erinevatel põhjustel veel asunud kõiki Maailmapanga juhistes toodud eesmärke täitma. Autonoomse, sõltumatu ja erapooletu riikliku maksejõuetusinstitutsiooni loomine *(lõppastmes sai nimetuse „maksejõuetuse teenistus“)* oli **üks esimestest murrangulistest sammudest eesmärkide täitmise ehk olulise läbipaistvuse ja erapooletuse suunas.**

Maksejõuetussüsteemid sõltuvad erapooletust otsustamisest. UNCITRALi maksejõuetusõiguse seadusandlik juhend nimetab tõhusa maksejõuetusrežiimi põhieesmärkide hulgas järgmist:
1) „maksejõuetuse õigeaegne, tõhus ja erapooletu lahendamine“;
2) samas olukorras olevate võlausaldajate võrdne kohtlemine;
3) läbipaistvus ja ette ennustatavus;
4) turu kindlus ja stabiilsus.[4]

Sellest järeldub UNCITRALi hinnangul otseselt, et **kui maksejõuetusmenetluse järelevalvet saab mõjutada** poliitiliste kaalutluste, mõjukate võlgnike, mõjukate võlausaldajate või valitsuse lühiajaliste eesmärkidega, **lakkab süsteem olemast ette ennustatav ja erapooletu.** See õõnestab just neid eesmärke, mida ühe riigi tugev äri- ja maksejõuetusõigus peaks

[3] [34] Vt Maailmapanga uhiste põhimõtet B2. Märkus viitab põhimõttele B2 („Juhtide kohustused maksejõuetuse lähenemisel“). Sellest tulenevalt tähendavad „juhtide ja juhatuse liikmete vastutuse standardid“ D8 viimases punktis just B2 sätestatud hoolsuskohustust.
[4] [iiiglobal.org] [uncitral.un.org]

saavutama.[5] **Koostatud ja kooskõlastamisele saadetud eelnõu õõnestab maksejõuetussüsteemi alustalasid.**

2. Konkurentsiamet ei ole riiklikku sõltumatut, erapooletut ja autonoomset maksejõuetusinstitutsiooni ehk maksejõuetuse teenistust enda teenindamisele, enda juurde ega enda koosseisu kunagi soovinud, sest ühisosa puudus (ja ühisosa jätkuvalt puudub). (*Vaata Konkurentsiameti kiri nr 1-5/2019-029-2 Justiitsministeeriumile, 25.11.2019, Konkurentsiameti avalik dokumendiregister)*

Kirjas tuuakse välja, et *Konkurentsiamet on eelnõus pakutud lahenduse osas seisukohal, et eelnimetatud põhjendus ametile maksujõuetuse valdkonnas täiendavate ülesannete andmise kohta on liialt üldsõnaline ja kõnealune valdkond* ***ei oma mingit seost ameti praeguse pädevusega.***

Plaanitava struktuuriüksuse tegutsemise aspektid, sealhulgas juhi nimetamine ja ametiaja pikkus, eelarve kasutamine, aruandekohustuslikkus, sisuline otsustusõigus, ***on väga erinev ameti teistest teenistustest ning sellise eristaatusega üksuse loomine ameti kooseisu on õiguslikus mõttes problemaatiline ja ei taga eelnõus nimetatud maksujõuetuse valdkonnas tegevuse korrastamise eesmärkide tõhusat saavutamist.*** *Eelkõige* ***ei ole üheselt kindlustatud sõltumatus****, sest vaatamata eelnõus ettenähtud erisustele* ***juhib ameti tööd tervikuna ikkagi peadirektor, kes Vabariigi Valitsuse seaduse kohaselt vastutab kõiki ameti tegevust korraldavate õigusaktide täpse ja otstarbeka täitmise.***

Meie arvates peaks mistahes eelnõu rääkima üksnes teenistuse st maksejõuetusinstitutsiooni kui täielikult iseseisva ja eraldiseisva asutuse loomisest (jätkamisest) Eesti ühiskonnas. Eesti ettevõtluskeskkonnas ilmnenud probleemid nõuavad seda.

3. Eelmise maksejõuetusõiguse revisjoni tulemid on jäänud teatud põhjustel ministeeriumis rakendamata. Miks Maksejõuetuse teenistus on Maailmapanga juhistes toodud riikidele pandud eesmärkide nimel pidanud üksinda täiendavalt pingutama?

Paberil tundub kõik ideaalne. Erinevates Eesti maksejõuetusinstitutsiooni loomist puudutavates revisjonidokumentides ja esitatud arvamustes[6] leiti, et kehtivat järelevalvesüsteemi ei saa pidada efektiivseks. Väideti, et järelevalve teostamist on küll järjepidevalt täiustatud, kuid vastavad muudatused ei ole olnud süsteemselt läbimõeldud. Kirjeldati, et see on oma korda viinud olukorrani, mil järelevalve korraldus pankrotimenetluses on muutunud eklektiliseks, st ei ole selgesti eristatav, kes mis funktsiooni järelevalvesüsteemis täitma peab.

Tagatud ei olnud raugevates menetlustes maksejõuetuse põhjuste väljaselgitamine. Kehtiva õiguse kohaselt sõltus maksejõuetuse põhjuste väljaselgitamine suuresti võlausaldaja initsiatiivist ja rahalistest võimalustest.

Praktika näitas selgelt, et võlausaldajad ei soovi tihtipeale panustada täiendavaid vahendeid pankrotimenetluse läbiviimiseks. Nõuetekohane pankrotimenetlus on avalik hüve, mida tuleb avalikes huvides tagada.

Kehtiva õiguse probleemid ning riigipoolne väike panus maksejõuetuste menetlemisse ei

---

[5] [iiiglobal.org], [uncitral.un.org]

[6] Vt näiteks PankrS 195SE eelnõu menetlemisega seotud arvamusi.

taganud seletuskirja järgi piisavalt avaliku huvi järgimist. Leiti, et probleemid on tingitud riigi vähesest sekkumisest ja efektiivse järelevalve regulatsioon puudumisest.

Loomiseelselt märgiti, et Eestis on vajalik teiste riikide eeskujul kaaluda maksejõuetusinstituudi loomist, mis teostaks riigipoolset järelevalvet maksejõuetusmenetlustes ning suunaks täiendavat ressurssi pankrotimenetlustesse, tagamaks pahatahtlikult käitunud isikute suhtes vastutuse kohaldamise. **Varatute ühingute pankrotimenetluste läbiviimine ettevõtluskeskkonna kaitseks on kaalukat avalikku huvi vääriv ka rahvusvaheliste soovituste kohaselt.**

Analüüsime täna kõik koos, kas tegelik probleem loodud maksejõuetusmenetlussüsteemis on maksejõuetusmenetlejate kuritarvitused ja hea tava rikkumised ning järelevalve killustatus (ringkaitse), mille tõttu võlausaldajatele ei jätku raha pankrotimenetlustes?

17. jaanuaril 2025.a. saatis Maksejõuetuse teenistus haldusasjas nr 3-24-146 Riigikohtule ja Eesti Advokatuurile ajaloolise ülevaate *(vaata avalik kiri nr 12-2/23-0103/104-25, 17.01.2025 Konkurentsiameti avalik dokumendiregister)* Eesti maksejõuetusmenetlejate õiguslikust staatusest ja haldusjärelevalve korraldusest.[7] Selleks ajaks olid kõik maksejõuetusmenetlussüsteemi menetlejad vähemalt 15 aastat omanud ametiseisundit (*mis otsesõnu tulenes otse ka Euroopa Liidu maksejõuetusõigusest alates 2004*) ja keegi pidi maksejõuetussüsteemis tegema regulaarset, erapooletut, läbipaistvat, tulemuslikku riskipõhist haldusjärelevalvet.

Kas ja kui siis, kes tegelikult midagi tegi enne riikliku maksejõuetusinstitutsiooni ehk maksejõuetuse teenistuse loomist? **Maksejõuetuse teenistus on pankrotihaldurite kutsetava probleemidele korduvalt tähelepanu juhtinud.** Juba esimeses märgukirjas 10.02.2023 justiitsministeeriumile osundati probleemidele ning soovitustes pankrotihalduri hea kutsetava osas 29.05.2023 tehti peamisele haldusjärelevalve organile konkreetsed sõnastusettepanekud. Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja esinaine, kes oli samal ajal Eesti Advokatuuri maksejõuetuskomisjoni liige ja praktiseeriv vandeadvokaat pr Terje Eipre lükkas kõik ettepanekud tol ajal tagasi väites, et liikmete (pankrotihaldurite ja saneerimisnõustajate) hulgas huvi puudub. Meie arvates ei ole seadusandja poolt 01.01.2010.a loodud avalik-õiguslik juriidiline isik st Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda aastate jooksul meie ettepanekuid arvesse võtnud ning pankrotihaldurite kui ametiseisundit omavate maksejõuetusmenetlejate rikkumisi on endiselt palju, kuid neile ei ole Kojas ja ministeeriumis piisavalt reageeritud.

---

[7] Näiteks märgiti, et kohtutäituri seaduse (Riigikogus eelnõu nr 462 SE) seletuskirjas on maksejõuetusvaldkonnas avalik-õigusliku funktsiooni täitmist selgitatud järgmiselt: „PankrS §-s 54 sätestatakse pankrotihalduri kutsetegevuse mõiste. Pankrotihalduri kutsetegevuseks loetakse eelnõu järgi lisaks pankrotimenetluste läbiviimisele ka tegutsemine juriidilise isiku kohtu poolt määratud likvideerijana ning pankrotihaldurile õigusaktidega pandud teiste ülesannete täitmine. /…/ Eelnõu kohaselt hakkab kogu pankrotihalduri kutsetegevus alluma järelevalvele, mida vastavalt pädevusele teostavad kohus, Justiitsministeerium või koja aukohus. Koja pankrotihaldurite kutsekogu kehtestavatest hea kutsetava nõuetest tuleb kinni pidada nii pankrotimenetlusi kui ka likvideerimismenetlusi läbi viies, samuti teisi pankrotihaldurile õigusaktidega pandud ülesandeid täites. Viimasena nimetatu puhul on eelnõu koostajad silma pidanud eelkõige saneerimisseadusest tulenevaid pankrotihalduri ülesandeid, liigitub tema tegevus pankrotihalduri kutsetegevuseks.“ **Seega pankrotihalduri kutsetegevuse mõiste hõlmab endas ka saneerimisnõustaja ülesannete täitmist. Lisaks allutati vandeadvokaadi kvalifikatsiooniga usaldusisikud, pankrotihaldurid ja saneerimisnõustajad samuti täitma maksejõuetusvaldkonnas kehtivaid õigusnorme, hea halduse tavasid ja muid Koja juhtimisorganite otsuseid.** Sama eelnõu 462SE raames täiendati pankrotiseadust paragrahviga 541. **Muudatuse tulemusena asendati esindusteooria ametiteooriaga ehk teisisõnu: pankrotihalduri tehtavaid tehinguid ei loeta võlgniku tehinguteks enam mitte esindusõiguse alusel, vaid pankrotihalduri ametist tuleneva pädevuse alusel. Vandeadvokaadi kvalifikatsiooniga isikutest said maksejõuetusvaldkonnas avalik-õigusliku funktsiooni kandjad eeldusel, et nad on Koja liikmed.**

Maailmapanga juhiste järgi peavad kõik maksejõuetusmenetlejad tegutsema ausalt, erapooletult ja sõltumatult. Käitumismuster ja väärtushinnangud ei ole Eestis ajaga muutunud. Avalikus meedias leidis 2023.a keskel kajastust Koja ja selle liikmete suhtumine teenistusse järelevalve teemadel.[8] Koja (kui peamise haldusjärelevalveorgani) kutsekogu juhatuse esimees vandeadvokaat hr Andrias Palmits on tänase päeva seisuga st samal ajal Eesti Advokatuuri (kui teise järelevalveorgani) maksejõuetusõiguse komisjoni[9] esimees. Komisjoni esimehena allkirjastab ja saadab hr Andrias Palmits seadusandjale Eesti Advokatuuri nimel ettepanekuid õigusloome parandamiseks ning olles Koja kutsekogu juhatuse esimees ning Koja aseesimees on hr Andrias Palmits samal ajal on ka Eesti Advokatuuri aukohtus asendusliige. Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja aukohtu[10] aseesimees vandeadvokaat hr Tarmo Peterson ja aukohtu liige hr Kristo Teder on samal ajal Eesti Advokatuuri maksejõuetusõiguse komisjoni liikmed, kes omakorda panustavad koos hr Andrias Palmitsaga vandeadvokaatide nimel ja eest õigusloomesse. Kõik eelpool nimetatud on kehtiva õiguse alusel maksejõuetusmenetlejad (autonoomse pädevusega ametiseisundit omavad organid võlgnike ja võlausaldajate jaoks).

Õnnetu on see võlausaldaja või võlgnik, kes julgeb **esitada kaebuse** Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja ja Eesti Advokatuuri organitesse kuuluvate maksejõuetusmenetlejate tegevuse(tuse) peale. Maksejõuetuse teenistuse esitatud rikkumisteated ootavad kohtureformist tulenevalt oma järge kohtutes - mõned rikkumisteated ootavad kohtutes juba aastaid järelevalvet. Rikkumised jätkuvad, järelevalve sisuliselt puudub. Süsteem on killustunud.

Eestis peamise haldusjärelevalvet teostava organi ehk **avalik-õigusliku juriidilise isiku struktuur** on killustunud: Struktuur - Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda. Kuigi selles on peidus palju autonoomse pädevuse haldusorganeid, ei tunnista mitte keegi seda staatust. Samas ei ole meile teadaolevalt Koda ja selle erinevaid haldusorganeid kunagi auditeeritud, Koda ei ole restruktureeritud, Koda ei ole justiitsministeeriumist ühegi seaduseelnõuga soovitud kinni panna, Koda püsib ja kasvab Eesti Advokatuuri "toimemudeli" näitel ja eeskujul, kuigi Koda võib rikkuda õigusnorme.

Kooskõlastusringile saadetud eelnõu ei lahenda eelnimetatud probleeme. Teenistuse ja selle juhataja sõltumatuse kaotamine ei anna maksejõuetuse teenistusele uusi õigusi või töövahendeid Koja ja/või pankrotihaldurite rikkumistele reageerimiseks, kuid **vähendab**

---

[8] Loe nt Äripäevast "Luubi all": haldurid tunnevad, et on jumalad; Pankrotihalduri masinatööstuse pankrot – rollikonflikt on mängu nimi, Nõudlik koputus, mida, näe, oligi vaja või Pankrotiombudsman soovitab riigil haldurite koja töö üle võtta.

[9] Maksejõuetusõiguse komisjon on Eesti Advokatuuri kodukorra § 6 lg 1 alusel moodustatud komisjon, mille tegevuse eesmärgiks on **Advokatuuri organite ning liikmete abistamine** ja nõustamine maksejõuetusõiguse õigusloome ja -praktikaga seonduvates küsimustes, vastava seadusandluse ja õiguspraktika analüüsimine ja muudatusettepanekute koostamine. **Komisjon võib avaldada arvamust ka muudes õigusloomet või -praktikat puudutavates küsimustes.** Komisjoni ülesanneteks on:
1) maksejõuetusõiguse valdkondades õigusloome ja -praktika analüüsimine või analüüsimise korraldamine ning ettepanekute koostamine seadusandluse või õiguspraktika muutmiseks;
2) oma algatusel või advokatuuri organite taotlusel komisjoni eesmärgist lähtuvalt õigusaktide eelnõude analüüsimine ja muudatusettepanekute koostamine;
3) hinnangute andmine oma algatusel või advokatuuri organite või liikmete taotlusel komisjoni eesmärgist lähtuvates küsimustes;
4) **abi osutamine advokatuuri juhatusele** komisjoni eesmärgist lähtuvates või sellega seonduvates küsimustes;
5) Advokatuuri juhatuse ülesandel advokatuuri esindamine komisjoni tegevusvaldkondi puudutavates küsimustes;
6) komisjoni eesmärgi ja ülesannetega seotud ühekordsete ülesannete täitmine.

[10] Aukohus - Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda

otseselt ja tahtlikult maksejõuetuse teenistuse võimet töötada sõltumatult just nende inimeste (üksikmenetlejate) suhtes, kelle huvid on käesoleva eelnõu ettevalmistamisel tugevalt esindatud.

Koda annab kõigile Eestis tegutsevatele pankrotihalduritele tegutsemiseks õiguse.[11] Selline on hetkel kehtiv õigusraamistik. Tuletame Teile veelkord meelde, et Koda ja pankrotihaldurid **ei ole tänaseks peaaegu 17 aastat täitnud** PankrS § 59, sh eriti lõike 2 punkti 7, mis on oma olemuselt menetluste ja menetlejate **avalikustamise nõue** ja see tuleneb liikmesriigile kohustusena muuhulgas EL maksejõuetusõigusest. Koja kodulehel puudub menetlejate kaupa võlausaldajate, võlgnike, kohtunike ja teenistuse jaoks teave, kes millist menetlust keegi menetleb, et saaks teha PankrS §-s 56 lg 2-5 nõutud vastavuskontrolli ning välistada PankrS §-s 125 rikkumisi. Ministeerium on probleemist teadlik vähemalt alates 2023.

Me palume ministeeriumil **avalikkusele selgitada**, miks on valitud **käesoleva eelnõuna lahendus (Konkurentsiameti tõhustamine)**, mis ei puuduta haldusjärelevalves leitud õigusrikkumiste põhjuseid ega Koja kui peamise järelevalveorgani senist tegevusetust ning **kas pankrotihaldurite (sh vandeadvokaatide) ja nende esindusorganisatsiooni arvamus on eelnõu koostamisel olnud ainus või üle domineeriv.**

Tuletame Teile meelde **eelmise reformi** *(st pankrotiseaduse muutmise seaduse eelnõu 195 SE, aastast 2020)* **kogemust.** Sama muster kordus juba eelmise maksejõuetusõiguse reformi ajal. Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite **Koja kutsekogu palus** Riigikogu õiguskomisjonile viimasel hetkel otse esitatud seisukohas (vt 05.11.2020 nr 3-1/9-15) **jätta eelnõust välja sätte,** mille kohaselt **maksejõuetuse teenistus teostab järelevalvet ka pankrotimenetluse kulude otstarbekuse üle** (PankrS § 70 lg 3, eelnõu § 1 p 97). Koda põhjendas, et teenistuse fookuses peab olema võlgniku ja tema lähikondsete tegevuse järelevalve ning et halduri tegevuse üle teostavad järelevalvet juba kohus ja pankrotitoimkond, mis on **Koja arvates „täiesti piisav järelevalvemehhanism" ning „praktikas ei ole pankrotihalduritega olnud probleeme".** Alternatiivina soovitati maksejõuetuse teenistuse järelevalvet piirata avaliku uurimise menetlustega. Tulemuseks on, et pankrotihaldurite tegevuse ja menetluskulude järelevalve on jäänud valdavalt ülekoormatud kohtu, pankrotitoimkonna (*kui selline eksisteerib ja on üldse erapooletu*) ning kutseorganisatsioonide endi kätte ning maksejõuetuse teenistuse roll on piiratud.

Teenistus ei vaidlusta Koja rolli kutseorganisatsioonina liikmete ehk pankrotihaldurite eest seismisel. **Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja muutumine peamiseks haldusjärelevalve teostajaks ei olnud aga eelmise reformi mõte** ning **kutseorganisatsiooni enda tehtav järelevalve ei ole sõltumatu,** sest järelevalvesubjektid ehk maksejõuetusmenetlejad on samal ajal selle organisatsiooni liikmed. **Maailmapanga juhised sellist lahendust ei luba.** Eestis ei saa olla aktsepteeritav jätkuvalt olukord, kus **vandeadvokaadist pankrotihalduri üle haldusjärelevalvet ei teostatud ega teostata. Maailmapanga juhised ei luba ka sellist lahendust.**

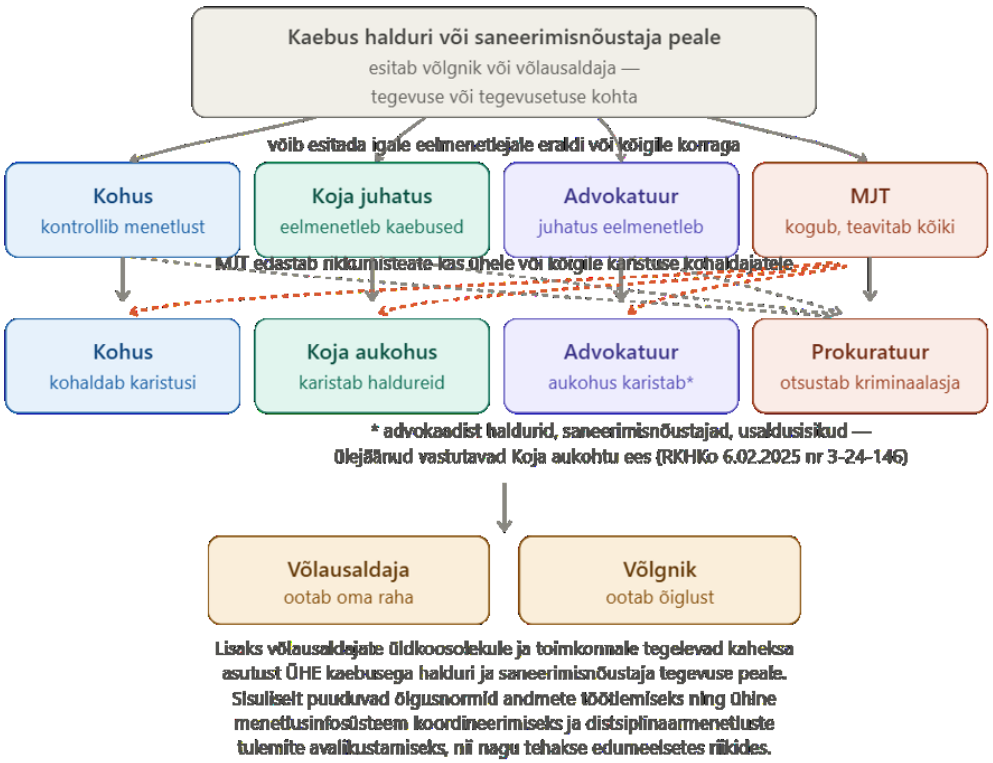
[11] **Mistahes maksejõuetusmenetluse liik Eestis ehk riigi loodud maksejõuetusega võitlev avalik teenus (st pankrotimenetlus, saneerimismenetlus, võlgade ümberkujundamise menetlus, kohustustest vabastamise menetlus) on avaliku huviga menetlus.** Me käsitleme võlanõustajaid, pankrotihaldureid, saneerimisnõustajaid ja usaldusisikuid kui ainuisikulisi seaduses sätestatud ülesandeid täitvaid haldusorganeid HMS-i § 8 lg 1 tähenduses, sest avalik-õiguslikke ülesandeid võib lisaks asutustele ja avalik-õiguslikele juriidilistele isikutele seaduse, selle alusel antud määruse või sõlmitud halduslepingu alusel täita ka eraõiguslik juriidiline isik, üksikisik või isikute kogu. Ka Õiguskantsler on oma 03.07.2024 seisukohas nr 6-1/240842/2403937 leidnud, et: „kuna haldur on avalik-õiguslikku ametit pidav isik, kohaldatakse tema tekitatud kahju hüvitamisele riigivastutuse seaduses sätestatut". Lisaks maksab riik ajutiste haldurite töötasud pankrotimenetluste raugemiste korral riigieelarvest.

Maksejõuetuse teenistus on ministeeriumi ametkonnale korduvalt suuliselt väljendanud soovi ja valmisolekut haldusjärelevalvet ise teha kõigi maksejõuetusmenetlejate üle – seda algusest lõpuni. Üksnes nii on võimalik mõistlikult täita ka pankrotiseadusega meile pandud praktika ühtlustamise ülesannet. Koja ja ministeeriumi hinnang 2020.a aastal, et probleeme maksejõuetusmenetlejatega ei ole, ei pädenud ega päde hetkel. Maksejõuetuse teenistus on tuvastanud ajavahemikus 2023-2026 **ligi 60 erinevat rikkumisliiki**, teenistus saab regulaarselt märgukirju, vihjeid, avaldusi ja kaebusi edasi.

Esitatud eelnõu kaotab teenistuse praeguse sõltumatu staatuse Konkurentsiameti juures (PankrS § 192² lg 1), annab peadirektorile õiguse juhataja ametisse nimetada ja vabastada ning allutab juhataja koos teiste ametnikega Konkurentsiameti peadirektorile koos teenistusliku järelevalvega. Sellega kaob PankrS § 192¹ lg 4, § 192³ lg 3 ja § 192⁵ lg 3 tagatud sõltumatuse kogu sisu. **Esitatud eelnõu ei vasta Maailmapanga antud juhistele.**

Kuigi ministeeriumi kantsler teatas 7. novembril 2026.a kl 13 suuliselt, et meie teenistuse juhataja ja teenistujate töö läheb väljasaadetava eelnõu tõttu ainult paremaks, **ei too see eelnõu** Eesti ja välismaistele võlausaldajatele, ettevõtluskeskkonnale ja ühiskonnale laiemalt ega maksejõuetuse teenistusele **mitte ühtegi positiivset tulemust ega tõsta teenistuse võimekust, kuigi eelnõu seletuskiri seda ekslikult väidab. Algatatud eelnõust võidavad ainult ebaausad ja raskeid juhtimisvigu teinud juhid ja omanikud ning teatud ring ametiseisundit enda isiklikes huvides ära kasutavad ja süsteemi kuritarvitavad pankrotihaldurid, saneerimisnõustajad ja usaldusisikud.**

Allpool toodud joonisel kirjeldatud järelevalvesüsteemi killustatust, ebaefektiivsust, ringkaitset ja süsteemsest huvide konfliktidest tingitud enesejärelevalvet Teie **kooskõlastamisele esitatud eelnõu ei paranda.**

Me oleme allpool toodud joonisel Teile varem välja pakkunud Maailmapanga juhistest lähtuvalt uue **konsolideeritud, erapooletu, sõltumatu ja kiirema lahenduse haldusjärelevalveks.**

Maksejõuetuse teenistuses töötab tänase päeva seisuga **neli** motiveeritud missioonitundega **riigiteenistujat**, kellel on **kokku 12 kõrgharidust**[12] **ja kokku ligi 110 aastat töökogemust erinevatest sektoritest ja erinevatelt erialadelt** (*iduettevõtlus, ettevõtlustoetused, maksud, raamatupidamine, finants- ja õigusauditid, saneerimine, IT, siseaudit, riskikapitalifondid, äriinglid, äriplaanide hindamine, kvaliteediaudit, erinevad õigusharud, soodustuskelmuste, maksu- ja majanduskuritegude lahendamine, erinevad uurimistoimingud, erinevad (kohtu)menetlused, (rahvusvaheline) maksejõuetusmenetlus, süsteemi- ja teenusedisain, riigireformide läbiviimine, teadustöö* jne). Kui Konkurentsiamet tagab meile 2027. aastaks soovitud tugiteenused, oleme jätkuvalt motiveeritud ja teeme tööd pühendunult edasi. Asutuste-sisesed kokkulepped toimivad. Hetkel on MJT värbamiskonkurss töös.

Erinevalt eelnõu seletuskirjas märgitust on teenistuse domeen registreeritud. Meie 2023, 2024 ja 2025. aasta tegevusaruanded koos ettepanekutega asuvad meie kodulehel: Tegevusaruanded | Maksejõuetuse teenistus ning meie märgukirjad, tähelepanekud, arvamused, soovitused koos ettepanekutega asuvad meie kodulehel: Praktika ja soovitused.

Maksejõuetuse teenistus on **ajavahemikul 02.01.2023 kuni 30.09.2026** teinud riiklikku järelevalvet **üle 700** pankrotimenetluses (*töömaht on sel aastal kasvanud üle 30%*), tuvastanud haldusjärelevalve käigus **üle 60 erineva pankrotihaldurite** poolt toime pandud **rikkumisliigi**, meie rikkumisteated sh ajutiste juhtimiskeeldude kohaldamiseks võivad oodata kohtute koormuse aastaid järgmist menetlussammu. Me ei saa ise teatud menetlusi lõpetada ja uusi menetlusi ette võtta, sest oleme sõltuvuses põhimenetlejatest (pankrotihalduritest ja kohtutest). See pole nende süü. Eelmise maksejõuetusõiguse revisjoni tulemusena loodud menetlussüsteem on selline, et kolm organit (kohus, haldur, MJT) teostavad üheaegselt risti-

[12] Pankrotiseadus on kehtestatud pankrotiombudsmanile ehk teenistuse ametnikele kõrgemad nõuded kui nn tavalisele riigiteenistujale avaliku teenistuse seadus ette näeb.

rästi riiklikku järelevalvet ühe varatu ettevõtte üle. Oleme palunud ministeeriumil korduvalt seda probleemi lahendada (tõsta prioriteetsust), sh anda meile pädevust juurde.

Maksejõuetusinstitutsioon (praeguse nimega maksejõuetuse teenistus) loodi **kunagi teadmisega**, et Eesti ühiskonnas on võlausaldajatele kahju summas umbes 30 miljonit eurot. Kokku. **See teadmine oli juba tol ajal ennatlik ja poolik, sest keegi (näiteks teenuseomanik) andmeid süsteemselt ei kogunud.**

Ajavahemikus 02.01.2023–30.09.2026 kontrollitud varatuna lõppenud juriidiliste isikute pankrotimenetlustest on ilmnenud võlausaldajatele tekitatud **kahju suurusjärgus 238,7 miljonit** eurot.

Sel aastal st seisuga 30.09.2026 on varatuna ja püsivalt maksejõuetuna lõpetanud **186 ühingut** ning kahju sel aastal tuvastatud **kogusummas 66,3 miljonit** eurot, millest 7,8 miljonit jäi saamata riigil. **2025. aastal** olid vastavad näitajad - 192 ühingut ja kokku 73,9 miljonit eurot kahju (võlgu). Ootame selle aasta lõpuks taas rekordeid.

Sügise alguse st 20.09.2026 seisuga oli Eestis 2025.a majandusaasta aruanne esitamata 69 544 juriidilisel isikul (neist **63 986 tähtaja ületanud**), 19.11.2026 seisuga oli Eestis 2025.a majandusaasta aruanne esitamata 58 345 juriidilisel isikul (neist **55 449 tähtaja ületanud**). **40 % rikkujatest on IT ja side sektorist.** Aruannete esitamise seis 2025 | e-Äriregister võrdlemiseks.

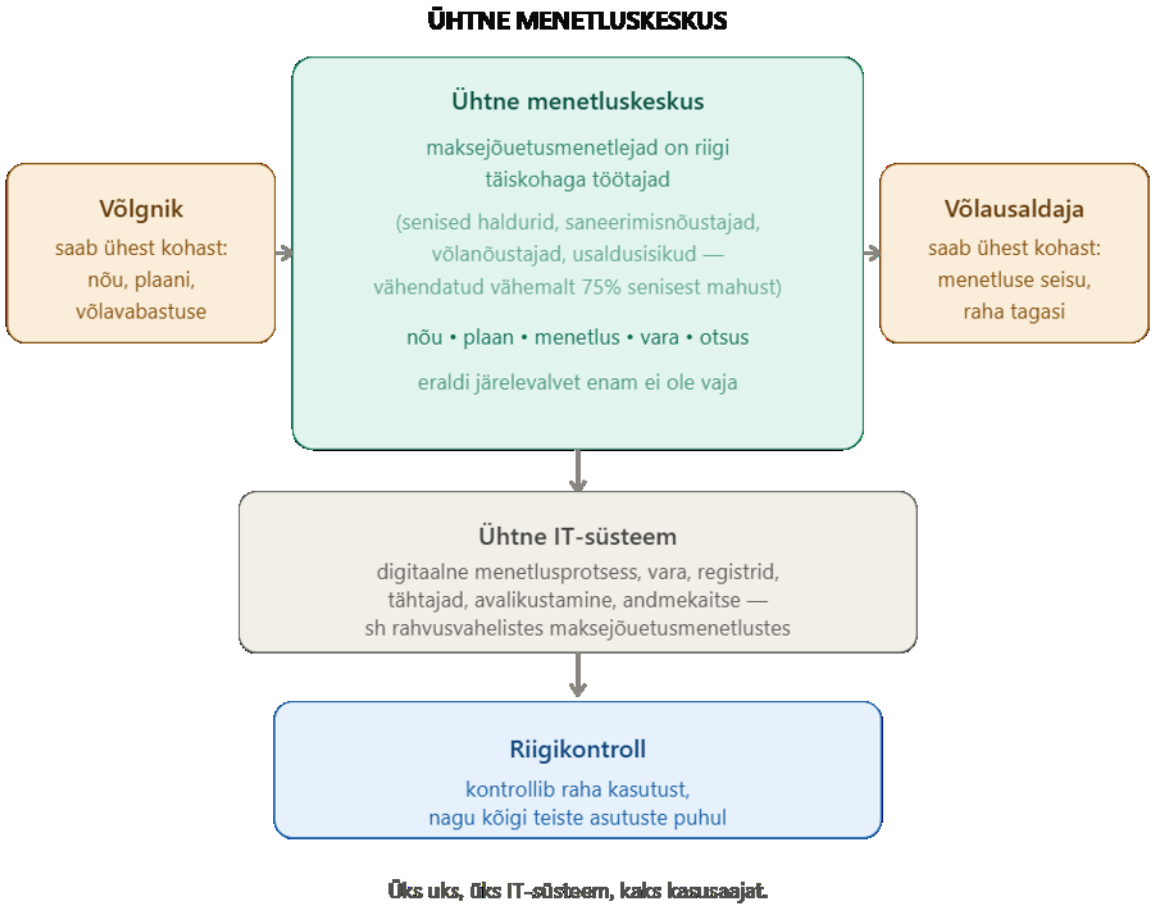
19.11.2026 seisuga on Eestis märkega "likvideerimisel" 8892 juriidilist isikut. Samas uusi pankrotte seisuga 19.11.2026 oli välja kuulutatud ainult 145. Pankrotid | e-Äriregister

Mida kõik rikkujatest ettevõtted võivad varjata, võite lugeda meie arvamusele lisatud analüüsidokumendist *Latentse maksejõuetuse leidmine, analüüsimine ja tõendamine. Metoodika, analüüs, järeldused.*

Juhime Teie tähelepanu asjaolule, et need arvud Eestis ei kao käesoleva eelnõuga. Maksejõuetuse teenistuse ja selle juhataja sõltumatust ära võttev eelnõu ei too neid negatiivseid näitajaid Eesti ühiskonnas alla.

Me oleme ministeeriumile viimaste aastate jooksul korduvalt öelnud ja kirjutanud, et **hakkame riigina maksejõuetusmenetlussüsteemis raha kokku hoidma ja konsolideerima,** võtame riigis kasutusele digilahendused, loome selguse.

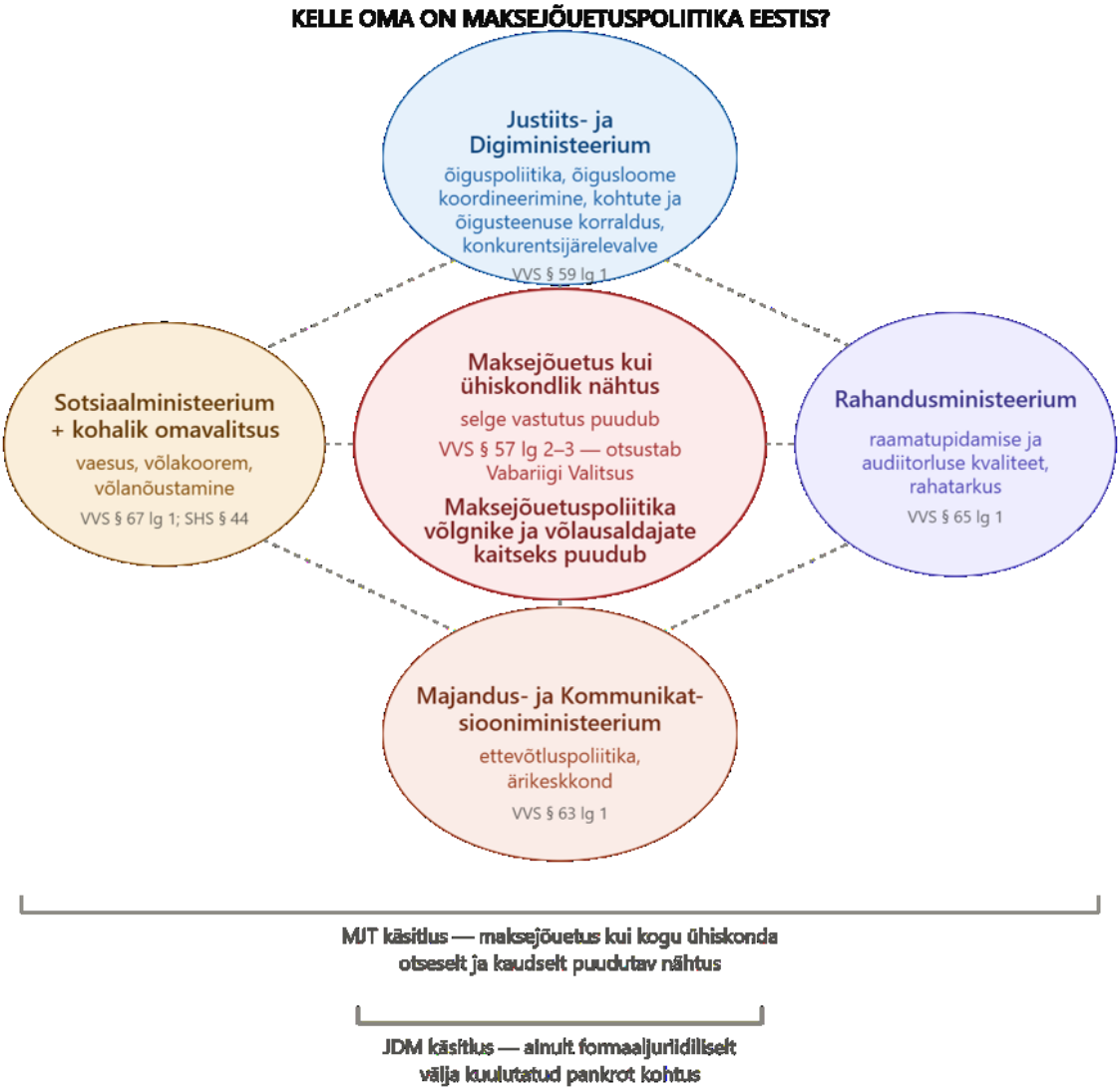
Ideaalis peaks olema võlausaldajate ja võlgnike jaoks arusaadav ja selge "ühe aknaga" menetlusprotsess tulevikus selline (*vt joonis järg lk*):

Soovitasime valitsuse juhil ja Teil leida Eestis maksejõuetuspoliitika eest vastutav(ad) ministeerium(id), et selgust luua ning hakata olukorda parandama nii nagu seda tegi Läti aastatel 2014-2019. (*vt joonis järg lk*)

Tugev äriõigus on konkurentsivõimelise majanduse vundament.

Kiire, üheselt selge, erapooletu ja odav maksejõuetusmenetlussüsteem tõstab ausate välisinvestorite usaldust Eesti vastu.

II ÕIGUSLOOME MENETLUSLIKUD PUUDUSED (HÕNTE)

Eelnõu ei vasta hea õigusloome ja normitehnika eeskirja (HÕNTE) nõuetele neljas punktis:

1) **Väljatöötamiskavatsus puudub.** Põhimõttelise muudatuse (asutuse staatus, alluvus, sõltumatus) puhul tuleb HÕNTE § 1 lg 1 kohaselt koostada väljatöötamiskavatsus, milles kaalutakse probleemi ja lahendusvariante. Seletuskiri tugineb erandile (HÕNTE § 1 lg 2 p 5), kuid sõltumatuse kaotamine ei ole väheolulise tähendusega maksejõuetussüsteemi ja organisatsiooni muudatus.

2) **Alternatiivid on kaardistamata.** Maailmapanga juhiste kohaselt maksejõuetusinstitutsiooni (antud juhul maksejõuetuse teenistuse) **tervikuna iseseisva riigiasutusena jätkamise** või Õiguskantsleri, Riigikantselei, Finantsinspektsiooni, Rahapesu Andmebüroo ja Maksu- ja Tolliameti, PPA, registripidaja, TTJA, valdkonna eest vastutava ministeeriumi juurde viimise võimalusi või Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja ümberkujundamise võimalusi **ei ole näiteks analüüsitud ega võrreldud.**

3) **Mõjuanalüüs on puudulik.** Seletuskiri ei mõõda mõju Eesti ja välismaistele võlausaldajatele, ettevõtjatele, tarbijatele, võlgnikele ega erinevate

järelevalvemenetluste tulemuslikkusele. *Näiteks ei sõltu teenistusest hetkel, kas kohus asub ajutist tõkendit (ärikeelu) kohaldama 300 kalendripäeva jooksul või ringkonnakohtus kahe aasta jooksul. Teenistuse andmetel on võlausaldajate nõuete rahuldamise määr Eestis umbes 3%, ligikaudu 80% pankrotiavaldustest esitatakse hilinenult ja umbes 50%-l juhtudest on raamatupidamisega probleemid.* Eelnõu ei ütle, kuidas teenistuse sõltumatuse kaotamine neid näitajaid Eesti ühiskonnas parandab.

4) **Tähtaeg ja ajastus.** Kooskõlastamiseks on antud 10 tööpäeva ning eesmärk on jõuda vastuvõtmiseni enne Riigikogu valimisi (07.03.2027). Nii lühike tähtaeg ei võimalda sisulist kaasamist (HÕNTE kaasamise põhimõtted) ega olukorra sisulist analüüsi; jõustumine 01.02.2027 jätab üleminekuks väga vähe aega muu põhitöö ning oluliselt tõusnud töökoormuse ja töö iseloomu ohtlikkuse tõttu.

III SÕLTUMATUS, PANKROTIOMBUDSMAN JA RAHVUSVAHELINE VÕRDLUS

Teenistuse ülesanne on haldusjärelevalve haldurite üle, riiklik järelevalve ehk eriaudit või avalik uurimine (PankrS §§ 192^{6}–192^{13}) ning juhtide kõrvalehoidumise ja pettuse tuvastamine. **See eeldab sõltumatust nii eraõiguslikest huvidest kui poliitilistest otsustest.** Eelnõu nõrgendab seda kolmel viisil:

1) juhataja nimetab ja vabastab Konkurentsiameti peadirektor ning valdkonna eest vastutava ministri ja Riigikogu osalus kaob;
2) juhataja allub Konkurentsiameti peadirektorile (turu regulaatori juht) ja temale kohaldub teenistuslik järelevalve (uus § 192^{3} lg 2^{1}, Vabariigi Valitsuse seaduse §§ 93–100);
3) Riigikogu majanduskomisjoni kui kollegiaalse organi arvamuse küsimine Maksejõuetuse teenistuse juhataja nimetamisel ja ametist vabastamisel kaob.

Sekkumiskeelu laiendamine Konkurentsiameti peadirektorile ei asenda sõltumatust, sest peadirektor jääb juhataja otseseks juhiks ning eelarve, teenistuse töötingimuste ja ametikohtade üle otsustajaks.

Soome pankrotiombudsman on omaette asutus st sõltumatu. Justiitsministeeriumiga on vaid majanduslik ja korralduslik side, ministeerium ei või anda juhiseid ning juhataja nimetatakse viieks aastaks valitsuse poolt.

Maailmapanga juhised nõuavad riikide järelevalveorganitelt sõltumatust, volitusi ja ressursse ning terviklikkust. Pille Kriibi 2016. aasta analüüs (Maksejõuetusinstituudi (nn pankrotiombudsmani) loomise vajadus) lähtus samuti **sõltumatusest** eraõiguslikest huvidest ja **poliitilistest otsustest.** Pankrotiombudsman loodi Eestis ajalooliselt iseseisva institutsioonina, mitte sektoriregulaatori allüksusena. **Eelnõu liigub vastupidises suunas.**

IV JÄRELEVALVE PRAKTIKA TOIMIMINE KONKURENTSIAMETI PEADIREKTORI ALLUVUSES ?

Eelnõu järgi hakkab pankrotiombudsman ehk teenistuse juhataja alluma Konkurentsiameti peadirektorile ning tema suhtes kohaldub teenistuslik järelevalve. **Konkurentsiameti peadirektor ei pruugi olla maksejõuetusvaldkonnas (rahvusvaheliselt) tunnustatud ekspert.**

Konkurentsiameti peadirektori värbamise protsess toimub tippjuhtide valikukomisjoni

kaudu. Ametisse nimetab ja ametist vabastab peadirektori minister **kantsleri ettepanekul.**[13]

Konkurentsiameti peadirektorile ei ole kehtestatud kõrgematele riigiametnikele kehtestatud täiendavaid kvalifikatsiooninõudeid ja tegevuspiiranguid nagu pankrotiombudsmanile. **Eelnõuga tekitakse olukord, kus uuel otsesel alluval võib olla kõrgem kvalifikatsioon ja rohkem kitsendusi, kui otsesel juhil, kes tema üle teenistuslikku järelevalvet teeb.**

Sekkumiskeeld („viisil, mis ohustaks sõltumatust“) on sihilik piirang otsuste sisus sekkumisele, kuid ei kata töökorralduse küsimusi, mille kaudu saab otsuseid kaudselt mõjutada. Järgnev **esialgne võrdlev tabel** näitab, millised peadirektori tavapärased juhtimisvolitused riikliku järelevalve, haldusjärelevalve ja praktika ühtlustamise sisu otseselt mõjutada võiksid.

Peadirektori volitus	Kuidas see mõjutaks teenistuse tegevust
Struktuur ja koosseis	Teenistuse sisemise struktuuri, ametikohtade ja ressursside muutmine võib vähendada uurimisvõimet ka siis, kui seaduse miinimum (juhataja ja vähemalt kaks ametnikku) jääb täidetuks.
Ametijuhendid	Ülesannete ja tähtsuse ning nende prioriteetide ümberjagamine (nt haldurite järelevalve võrreldes avaliku uurimisega) ei vaja seadusemuudatust.
Palgajuhend ja palgatingimused	Põhipalka ei tohi ühepoolselt vähendada (ATS § 61 lg 3), kuid palgajuhendi (§ 63 lg 4), põhipalga tõstmise ja muutuvpalga (kuni 20% aastasest põhipalgast: tulemuspalk, lisatasu, preemia; § 61 lg 5) üle otsustaks Konkurentsiameti peadirektor; need on võimalikud surve- või premeerimisvahendid.
Tulemuslikkuse hindamine	Teenistuse juhataja ja ametnike töö „hea“ või „halva“ töö ja tulemuste hindamise kriteeriumid kehtestab Konkurentsiameti peadirektor; see võib mitte arvestada haldurite ja kohtute tulemust ja karistada ebamugavaid otsuseid nt ärikeeldude kohaldamise osas ühiskonnas.
Teenistuslik järelevalve ja distsiplinaarvastutus	Peadirektor saab juhataja ja meeskonna tööd hinnata ja vajadusel algatada teenistusliku järelevalve- või distsiplinaarmenetluse; juhataja ametist vabastamine on peadirektori otsus, mitte valdkonna eest vastutava ministri ja Riigikogu majanduskomisjoni üksmeelne kollegiaalne lõplik otsus.
Avalikkus, esindamine ja kriitilistel teemadel sõnavõtud, andmete avaldamine	Asutuse nimel informatsiooni avaldamine ja välissuhted kuuluvad Konkurentsiametile; teenistuse seisukohad, hoiatused ja hinnangud võivad jääda avaldamata või muutuda Konkurentsiameti ja peadirektori seisukohaks.
Eelarve, IT, hanked ja kasutajatugi	Teenistuse töövahendid ja arendused sõltuvad

[13] Uut konkurssi on oodata 2027.a algul, sest praeguse peadirektori ametiaeg lõpeb augustis 2027.

Peadirektori volitus	Kuidas see mõjutaks teenistuse tegevust
	asutuse üldistest prioriteetidest, mitte teenistuse enda kiiretest ja kuluefektiivsetest vajadustest.
Teenistusele pandud ülesannete kvaliteetne ja kiire täitmine	Soovituste, juhendite ja järelevalveotsuste avaldamine võib minna asutusesisese eelneva kooskõlastamise alla, mis aeglustab ja vähendab nende mõju. Teenistuse menetlused kestavad reeglina alla ühe kuu, Konkurentsiameti menetlused vajadusel aastaid. Töötempo, sisuline töö on väga erinev.
Ameti esindamine	Volitusi menetlustoimingute andmiseks annab tulevikus Konkurentsiameti peadirektor, mitte teenistuse juhataja.

Avaliku teenistuse seaduse (ATS) alused. Konkurentsiameti peadirektori tavapärased volitused ametiasutuse juhina tulenevad ATS-ist, tingimusel, et teenistuse juhataja ja ametnikud kuuluvad tema asutuse sisse:

1) ametikohale nimetamise õigus on ametiasutuse juhil või tema volitatud isikul (§ 22 lg 1) ning ministeeriumi valitsemisalas oleva ametiasutuse teenistuskohtade koosseisu kehtestab minister või tema volitatud ametiasutuse juht (§ 11 lg 3); kui ametikoht koosseisust kaotatakse, võib ametniku koondada (§ 90 lg 1 p 2);
2) ametijuhendi kehtestab ja muudab ametisse nimetamise õigust omav isik; ametniku nõusolekuta ei tohi ametijuhendit oluliselt muuta (§ 52 lg 2–3), kuid kui ametnik nõusolekut ei anna, võib ametiasutus ta koondamise tõttu teenistusest vabastada (§ 90 lg 1 p 3);
3) arengu- ja hindamisvestluse korra kehtestab asutuse juht ning töötulemusi hindab vahetu juht (§ 30 lg 1 ja 4);
4) distsiplinaarkaristuse määrab ametisse nimetamise õigust omav isik, kellel on ka õigus ametnik distsiplinaarmenetluse ajaks teenistusest kõrvaldada (§ 76 lg 1, § 78 lg 1);
5) ametiasutuse juht annab töökorralduslikke akte, sh töötervishoiu ja tööohutuse üldjuhised (§ 67 lg 1 ja lg 2 p 6);
6) **ametnik peab juhinduma vahetu ja kõrgemalseisva juhi seadusega kooskõlas olevatest teenistusalastest juhistest ja korraldustest (ATS § 51 lg 3)** ning hoiduma tegevusest, mis kahjustaks **ametiasutuse** (ehk Konkurentsiameti) mainet (§ 51 lg 4). See on vastuolus pankrotiombudsmani sõltumatuse ja pankrotiseadusega.

Konkurentsiamet on ise turul regulaator teatud sektorites, kellel on oma seaduslikud ülesanded ja prioriteedid (konkurentsi- ja tarbijakaitse), mis ei kattu mitte kuidagi pankroti- ja maksejõuetusalase järelevalvega või pankrotihaldurite üle teostatava haldusjärelevalvega. (vt Konkurentsiameti kiri aastast 2019) **Peadirektor vastutab asutuse kui terviku tulemuste eest, mitte teenistuse kaudu võlausaldajatele saavutatud tulemi eest. See tekitab huvide lahknevuse ka siis, kui kellelgi ei ole halba kavatsust.**

Teenistus ei soovi väita, et vandeadvokaadist peadirektor talle antud volitusi tulevikus kuritarvitaks. Sõltumatu järelevalve peab Maailmapanga juhiste järgi toimima ka siis, kui juhid vahetuvad ja kui järelevalve otsused on kellelegi ebamugavad. Seetõttu ei piisa eelnõus toodud sättest, mis keelab „olulise“ sekkumise, vaid **vaja on Maailmapanga juhiste järgi säilitada erapooletut, sõltumatut, struktuurset lahendust, kus nimetatud volitused ei kuulu järelevalvatavate huvide või muu asutuse prioriteetidega seotud isikule.**

V TEENISTUSE PÄDEVUS ON RIIKLIKU JÄRELEVALVE, KORRAKAITSE JA AVALIKU UURIMISE ERALDISEISEV PÄDEVUS

Kehtiv pankrotiseadus annab maksejõuetuse teenistusele volitused, mille kasutamise otsused puudutavad konkreetseid isikuid ja vara ning mis ei sobi kokku alluvusega asutuse juhile, kelle prioriteedid ja huvid võivad olla teised:

1) teenistus teostab järelevalvet võlgniku ja tema lähikondsete tegevuse üle, annab kuriteo tunnustega tegudest teada prokurörile või politseile ning võib esitada kohtule ärikeelu kohaldamise aluseks olevat teavet (§ 192[8] lg 1, 2 ja 4);
2) teenistus võib kasutada oma ülesannete täitmisel korrakaitseseaduse üldmeetmeid ja riikliku järelevalve erimeetmeid (§ 192[9] lg 1), nõuda teavet ja dokumente, sh pangakontode väljavõtteid ja likvideerimis- ja pankrotimenetluse dokumente (§ 192[9] lg 2) ning kasutada politsei abi (§ 192[9] lg 4);
3) teenistus viib läbi riikliku järelevalvena läbi eriauditi ja otsustab ise, kas teha kohtule avaldus pankrotimenetluse läbiviimiseks avaliku uurimisena (§ 192[10], § 192[11] lg 2)
4) avaliku uurimisena läbiviidavas pankrotimenetluses läheb võlausaldajate üldkoosoleku ja pankrotitoimkonna pädevus teenistusele, annab haldurile suuniseid ning haldur täidab oma kohustused teenistuse ees ning teenistus kooskõlastab halduri koostatud dokumente, sh võlausaldajate nimekirja ja lõpparuande (§ 192[12] lg 2, 3, 6 ja 8).

Neid menetlustoiminguid tehes hindab teenistus ka pankrotihalduri tegevust ning otsustab pankrotivara ja võlausaldajate õiguste üle avalikku huvi kaitsma õigustatud asutuse rollis.

Kui juhataja allub nende otsuste tegemisel haldusalaselt Konkurentsiameti peadirektorile, kes hindab tema tulemuslikkust, määrab tema palga ja esindab teenistust avalikkuses teenistuse ülesannete täitmisel, ei ole võimalik tagada, et otsus ei ole mõjutatud või ei tundu mõjutatuna.

Võlausaldajad, kohus ja järelevalvatav peavad saama olla kindlad, et mistahes otsus on tehtud üksnes seaduse ja kogutud tõendite alusel. Samuti tähendab riikliku järelevalve erimeetmete kasutamine (§ 192[9] lg 1), et ametnikud on oma otsuste tõttu isiklikult nähtavad ja seetõttu riigilt erilist kaitset vajavad.

VI EELNÕU SELETUSKIRJA VASTURÄÄKIVUSED JA PÕHJENDAMATA VÄITED

1) **Sõltumatus rakendusaktis.** Lisa 1 kavandi järgi muudetakse justiitsministri määrust nr 27 „Konkurentsiameti põhimäärus“ (PankrS § 192[2] lg 2 ja Vabariigi Valitsuse seaduse § 42 lg 1 alusel) nii, et teenistus lähtub oma tegevuses sellest põhimäärusest (uus § 16 lg 3), juhataja täidab peadirektori haldus- ja töökorralduslikke korraldusi (§ 19[1] p 11) ning peadirektor tagab teenistuse töövahendid ministri kinnitatud eelarve piires (§ 17 p 7[1]). Samal ajal kaotatakse teenistuse juhataja personali- ja töökorralduslikud volitused (vt tabel). Defineeritud ei ole, mis on halduslik korraldus. **See ei ole „vaid sisemine töökorraldus“, vaid põhimõtteline kogu teenistuse juhtimispädevuse üleandmine Konkurentsiameti peadirektorile.**

2) **Sõltumatuse säilimise väide.** Seletuskiri väidab, et sõltumatus säilib, kuid samal ajal kehtestab haldusalluvuse ja teenistusliku järelevalve. **Mõlemat korraga ei saa kehtida.**

3) **Kasu põhjendamata.** Seletuskirjas ei ole näidatud, millist probleemi ümberkorraldus lahendab, kui palju see kokku hoiab või kuidas see aitab Eesti ja välismaiseid võlausaldajaid. **Pankrotiseaduse paragrahv 192[5] lg 2 annab Konkurentsiametile kohustuse teenistust tehniliselt teenindada juba praegu. Eelnõu vajadus puudub.**

4) **Teenistuse varasemad seisukohad.** Teenistus on oma seisukohad esitanud kirjades 10.02.2023 nr 12-1/2023-004-1, 06.05.2026 nr 12-1/2026-012-1 ja 12.08.2026 nr 12-1/2026-025-7 ning pöördumistes 17.07.2026 ja 20.07.2026. Vt: Praktika ja soovitused | Maksejõuetuse teenistus **Seletuskiri ei vasta nende sisule. Teenistus ega selle juhataja pole teinud ettepanekuid teenistuse töö ümber korraldada või sõltumatus ära võtta. Eelnõu ei lahenda Konkurentsiameti igapäevast töökorraldust.**

Kehtiva põhimäärusega võrdlus. Kehtiv Konkurentsiameti põhimäärus (RT I, 05.12.2025, 11) ja Lisa 1 kavand erinevad järgmiselt:

Teema	Kehtiv põhimäärus	Kavand (Lisa 1)
Teenistuse koosseis	§ 14^2 lg 1: viis ametikohta (juhataja ja neli ametnikku); § 10 lg 1^1: koosseis määratakse põhimäärusega	§ 14^2 kehtetu ja § 10 lg 1^1 sulud välja; koosseisu kehtestab § 9 lg 4 alusel minister või peadirektor, seaduses jääb miinimum juhataja ja kaks ametnikku (PankrS § 192^2 lg 3)
Ametnike ametisse nimetamine ja vabastamine	§ 19^1 p 3: juhataja	p 3 kehtetu; üldreegel § 17 p 4: peadirektor
Ametijuhendid ja ametipalgad	§ 10 lg 3 ja § 19^1 p 2: juhataja	kehtetud; üldreegel § 10 lg 2 ja § 17 p 3: peadirektor
Teenistuslik järelevalve ja distsiplinaarkaristused	§ 19^1 p 6: juhataja	p 6 kehtetu; üldreegel § 17 p 6: peadirektor
Sisekontroll ja koosseisu vastavus eelarvele	§ 19^1 p 4–5: juhataja	p 4–5 kehtetud
Peadirektori korraldused juhatajale	puudub	uus § 19^1 p 11: juhataja täidab peadirektori haldus- ja töökorralduslikke korraldusi
Eelarve arvestus	§ 19^1 p 10: juhataja peab eraldi arvestust ministri kinnitatud eelarve täitmise üle; ministeerium tagab vahendid	juhataja tagab arvestuse koostöös ameti finantsarvestuse üksusega; uus § 17 p 7^1: **peadirektor tagab vahendid ministri kinnitatud eelarve piires; teenistuse juhataja kaotab pädevuse**
Juhataja ülesanded	§ 19^1 p 1: „juhib teenistuse tööd“	p 1: „koordineerib, suunab, juhendab, kontrollib ja analüüsib“; uus § 16 lg 3: teenistus lähtub põhimäärusest
Tegevusvaldkonna kirjeldus	§ 6 lg 3: „(pankrotivõlgniku, tema lähikondsete ja pankrotihalduri järelevalve)“	sulgudes olev täpsustus kaob; **riiklik järelevalve kaob?**

Seega ei vasta eelnõu seletuskirja väide, et eelnõuga muudetakse vaid Konkurentsiameti sisemist töökorraldust, tegelikkusele.

Pankrotiombudsmani juhtimine muutub täielikult. Maksejõuetuse teenistuse juhataja kaotab õiguse ise nimetada ametisse ja vabastada oma ametnikke, kinnitada nende ametijuhendeid ja ametipalku ning määrata distsiplinaarkaristusi; teenistuse koosseis kaotab seni seadusest ja põhimäärusest tuleneva sõltumatuse ja tagatised.

Need on võtmed, mille kaudu Konkurentsiameti peadirektor saaks mõjutada teenistuse tegevust ka siis, kui otsuste sisus sekkumine on hetkel keelatud. Teenistuslikku järelevalvet hakkab peadirektorina tegema inimene, kel ei pruugi olla kahte akadeemilist kõrgharidust ja piisavaid teadmisi maksejõuetusvaldkonnas (*näiteks doktorikraadi)*, arvestades millised kõrgendatud nõudmised on ja jäävad pankrotiseadusse hetkel kehtima kõigi teenistuse ametnike suhtes.

VII VAHEPEALSETE JUHTIMISKIHTIDE TEKE, BÜROKRAATIA KASV

Pankrotiseaduse muutmise seaduses (195 SE) oli ette nähtud kaks eraldi põhimäärust st **Maksejõuetuse teenistus pidi saama eraldi põhimääruse. Paraku ministeerium taganes oma lubadusest aastal 2023. Seda olukorda saab alati parandada. See parandus ei vaja käesolevat eelnõud.**

Kehtivas põhimääruses on suurem osa sätteid kirjutatud Konkurentsiameti enda kohta (§ 2: amet esindab riiki; § 17: peadirektor juhib ametit, esindab seda ja annab volitusi). Maksejõuetuse teenistuse juhataja iseseisev pädevus on koondatud eraldi sätetesse (§ 10 lg 1^1 ja 3, § 14^1–§ 14^2, § 19^1), mis lubavad teenistusel töötada oma seadusest tuleneva ülesande piires ise.

Kavand liidab teenistuse selgemalt ameti üldisse töökorraldusse: uus § 16 lg 3 seab teenistuse tegevuse põhimääruse alla (väljaarvatud PankrS erisused), **teenistuse juhataja täidab peadirektori korraldusi ning personali-, ametijuhendi- ja distsiplinaarasjad lahendab peadirektor või teda asendav riigiametnik.**

Pankrotiombudsmani ehk teenistuse seos riigi esindamise ja avaliku huviga muutub seega vahendatuks: teenistuse otsuste taga on Konkurentsiameti üldine juhtimiskiht (peadirektor ja tema äraolekul keegi Konkurentsiameti asendav teenistuja peadirektorina), mitte üksnes teenistuse juhataja. **Kas teenistuse juhataja saab asendada tulevikus Konkurentsiameti peadirektorit teiste Konkurentsiameti juhtidega võrdsel alusel, on eelnõus jäetud reguleerimata.** Mismoodi on ette nähtud teenistuse juhataja asendamine tulevikus?

Järelevalveasutuse ülesanne on kaitsta avalikku huvi erapooletult ning iga lisanduv juhtimiskiht vähendab selle nii tegelikku kui ka näivat erapooletust ja sõltumatust.

VIII MINISTEERIUMI SELGITUSED

Teenistus on tutvunud ministeeriumi meedias esitatud selgitustega, mille kohaselt eelnõu eesmärk on sõltumatuse kinnitamine ja tegevuse selgem toetamine ning muudetakse vaid Konkurentsiameti sisemist töökorraldust.

Me väärtustame ministeeriumi (kui tööandja) soovi Maksejõuetuse teenistust toetada, kuid eelnõu konkreetsed sätted (juhi nimetamine ja vabastamine peadirektori poolt, haldusalune alluvus, teenistuslik järelevalve) ei ole mitte kuidagi Konkurentsiameti töökorralduslikud teemad, vaid **muudavad fundamentaalselt teenistuse kui pankrotiombudsmani põhiolemust ning eelnõus kavandatud muudatused on vastuolus Maailmapanga juhistega.**

Samuti palub teenistus ministeeriumil veelkord tutvuda PwC analüüsi **vaidlustatud vahe-** ja lõpparuande ja teenistuse murekohtade kaardistusega, millele ministeerium on ise viidanud ning selgitada, kuidas need on eelnõu lahendusvariantideni tänaseks välja viinud. **2025.a suvel-sügisel ootamatult tellitud MJT audit ei asenda väljatöötamiskavatsust, mida hetkel tehtud ei ole.**

IX HUVIDE KONFLIKT JA ERAPOOLETUS EELNÕU KOOSTAMISEL

Eelnõu koostajaks märgitud ministeeriumi nõunik Maarja Roht on varem juhtinud Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja kutsekogu juhatust (oli Koja esindusõiguslik isik) ning tegutseb pankrotihaldurina.

Teenistus teostab järelevalvet just pankrotihaldurite üle, mistõttu on pankrotihaldurite huvide ja teenistuse sõltumatuse piiramise vahel võimalik huvide konflikt.

Teenistus palub ministeeriumil selgitada, kuidas on tagatud eelnõu koostamise erapooletus ja juhul, kui ministeerium plaanib eelnõuga jätkata, siis kaasata isikud, kellel selline seos puudub.

Teenistus on teadlik ministeeriumi meedias antud selgitusest, et Maarja Roht ei tegutse viimase poolteise aasta jooksul aktiivselt pankrotihaldurina, teda ei ole selle aja jooksul haldurina nimetatud ning ta on haldur veel kahes lõppfaasis menetluses. Siiski kahel toolil korraga. Ministeeriumi loal. MJT väärtustab ministeeriumi tähelepanu huvide konflikti välistamisele. Järelevalve teostamise seisukohast on siiski oluline, et eelnõu koostamine oleks nii avalikkuse kui ka kaasatud osapoolte silmis erapooletu ning me ootame selleks läbipaistvat kaasamist. Käesolev eelnõu valmis meile kui Teie koostööpartnerile üllatusena.

X TÖÖANDJA KOHUSTUSED ja TEENISTUSE AMETNIKE TÖÖOHUTUS

Kogu teenistuse Konkurentsiameti peadirektori alluvusse minemisel jääb mure pankrotiombudsmani töökohtade ja ohutuse tagamisest. Teenistuse tööandjal (Eesti Vabariigil hetkel ametisse nimetanud ministri ja Riigikogu majanduskomisjoni kaudu) on töötervishoiu ja tööohutuse seaduse alusel **kohustus tagada ametnikele ohutu töökeskkond, sealhulgas kaitse vaimse ja füüsilise vigastuse, ahistamise ja ohtude eest.**

Järelevalveasutuse ametnikud puutuvad oma ülesannete täitmisel regulaarselt kokku isikutega (võlgnike lähikondsetega, pankrotihalduritega), kelle tegevust nad kontrollivad, mistõttu on tööohutuse riskid suuremad kui tavalises ametiasutuses. Teenistuses töötavad pankrotiseaduse järgi juhataja ja vähemalt kaks ametnikku (PankrS § 192² lg 3), seega kehtivad neile avaliku teenistuse seaduse (ATS) sätted.

ATS § 49 lg 12 järgi kannab riik ametniku ravi- ja ravimikulud, kui teda vigastatakse teenistusülesande täitmisel toime pandud rünnaku tõttu; see säte heastab tagajärgi, kuid ei ennetata ohte.

ATS-i alusel on ametnikule tagatud kaitse ebasoodsa kohtlemise eest, kui ta juhib tähelepanu rikkumisele (§ 13¹), ning ametiasutus peab seisma hea ametniku teenistusalaste huvide eest ja tagama sobivad teenistustingimused (§ 51 lg 7).

Rünnaku korral maksab riik ravi- ja ravimikulud ning ühekordse hüvitise, kuid hüvitise maksmise otsuse teeb ametiasutuse juht või tema volitatud isik (§ 49 lg 2, 7, 10, 12 ja 15).

Ametniku nime ja kontaktandmete kaitset ründajate eest ATS-i tekstis eraldi ei reguleerita; seevastu avalikustatakse ametniku põhi- ja muutuvpalk avaliku teenistuse veebilehel (§ 65 lg 1 ja 2). Seega sõltub ohutu töökeskkond ametnike jaoks ennekõike sellest, kui tõhusalt asutuse juht tööohutuse üldjuhised ja ohujuhtumite käsitluse kehtestab (§ 67 lg 2 p 6).

Teenistus on aastatel 2023–2026 väikese pühendunud tiimina täitnud kõiki ametiülesandeid ning teinud seda olukorras, kus **teenistuse juhataja ja ametnikud on alates 2024.a. keskpaigast regulaarselt puutunud kokku kõrge konfliktitasemega menetlustega** (*varatud pankrotid*). Ministeerium ja minister teenistuse juhataja otsese juhina on olnud ohtlikust olukorrast teadlik. Tööandja tugi on olnud pea olematu. Näiteks 22. oktoobril 2026 sai teenistuse juhataja isiklikule e-posti aadressile ohtliku sisuga kirja, millest on teavitatud politseid. Lisaks on juhataja ja teenistuse järelevalve eksperdi kohta enam kui 2,5 aastat avaldatud laimavaid ja au teotavaid kirjutisi sotsiaalmeedias ja välisriikides avatud veebilehtel, sh libakonto kaudu ning erinevate rünnakutega lisatud seotud kommentaare. **Pärast eelnõu kooskõlastusele saatmist on "allmaailm" taas elavnenud.**

Teenistuse ametnikud on olnud sunnitud järelevalvemenetluste käigus tegema politseile avaldusi ning ühe kohtuistungi järel tekkis olukord, kus ametnikud ei julgenud kohtumajast välja minna. **Kõiki teenistuse ametnikke jälitatakse regulaarselt eraviisiliselt.** Meie hinnangul tulenevad need ohud otseselt ametiülesannete täitmisest riigiteenistuses olles. **Me soovime teada, milliseid täiendavaid tööohutuse meetmeid Konkurentsiamet (ja ministeerium) meile tulevikus ette näeb.**

Eelnõu ei käsitle tulevase tööandja kohustusi ega selgita, kes teenistuse nn tööandjana vastutab üleminekul ning kuidas tagatakse muuhulgas teenistuse kõigi ametnike tööohutuse korralduse katkematus. Lisaks – kas Konkurentsiamet on teadlik ja valmis olukordadeks, kus senine MJT ametnike eraviisiline jälitustegevus võib edasi kanduda teatud tingimustel ka teistele Konkurentsiameti teenistujatele ja töötajatele tulevikus?

Seega palume põhjalikult analüüsida ja eelnõuga jätkamise korral detailselt tagada:

1) kes on teenistuse tööandja ja tööohutuse korraldaja üleminekul (*Konkurentsiameti senine töö- ja tervishoiuspetsialist lahkub meile teadaolevalt detsembris 2026*) ning pikemas perspektiivis;
2) teenistuse ametnike teenistussuhte tingimused, tööohutuse riskianalüüs ja ohujuhtumite käsitlus *(sh politsei ja ohvriabi kontaktid)* - ohutus ei tohi halveneda;
3) juhataja eriline ametiseisund ning see, et kaitse ei sõltu tööandja poolt tehtavatest otsustest, mis võiksid riiklikku järelevalve senist sujuvat kulgu takistada.

Palume Teil täiendavalt läbi analüüsida teenistuse ümberpaigutamisega kaasnevad olukorrad, nagu näiteks:

1. *Kirjalik reageerimiskord.* Ameti peadirektor kehtestab ette kirjaliku korra: kes teavitatakse, mis tähtajaga, kes otsustab õigusabi ja politseiga suhtlemise üle ning kes kannab kulud. Praegu on ATS § 51 lg 7-s ainult üldine kohustus seista ametniku huvide eest ja tagada sobivad tingimused. Konkreetsus puudub.
2. *Tõendite kogumine ja äraandmine.* Konkurentsiameti õigusteenistus peaks tulevikus tegema ajatempliga tõendid, esitama teated platvormide haldajatele ja domeeniregistritele ning aitama kirjutada politsei- ja prokuratuuriavaldused.
3. *Õigusabi ja kahju hüvitamine.* Konkurentsiamet võib pärast hüvitise maksmist nõuda kahju tekitajalt selle tagasi (ATS § 49 lg 17). Konkurentsiameti peadirektor peaks lisaks katma kohtu- ja õigusabikulud, et ründeohvril (teenistuse juhatajal ja ametnikel) ei tekiks tunnet, et ta peab ennast kaitsma oma raha eest.
4. *Kommunikatsioon.* Konkreetseid vastuseid peaks andma Konkurentsiamet faktiliselt, mitte ametnik ise (ATS § 51 lg 4 maine kahjustamise nõude tõttu). Teenistuse töötajal peab jääma õigus teha avaldus või esitada hagi oma nimel, ilma Konkurentsiameti peadirektori loata.
5. *Isiku kaitse.* Politsei ohuhinnang, kriisinõustamine ja turvameetmed töökohal ja kodus.

6. *Ennetus.* Andmete (aadressid, isikuandmed) ja avaliku kontakti piiramine nii palju, kui seadus lubab.

Haldusorgan, mitte uurimisorgan. Teenistuse ülesanded avaliku uurimisena läbiviidavas pankrotimenetluses on sisuliselt uurimistöö (*vara ja tehingute tuvastamine, infopäringud, seletuste, tunnistuste, tõendite ja dokumentide kogumine*), kuid õiguslikult on teenistus haldusorgan, mitte uurimisorgan. Meie hinnangul oleme me haavatavad. Näiteks ametnikel ei ole uurimisorgani ametnikele omaseid kaitsemehhanisme (*isikuandmete ja kontaktandmete kaitse, kiire koostöö politseiga, ohujuhtumite eeliskäsitlus*) ning teenistuse juhataja ja ametnikud on igapäevaselt vastamisi isikutega, kelle huvid vahetult kahjustuvad. Näiteks Rahapesu Andmebüroo ametnike nimesid ei ole asutuse kodulehel avaldatud, MJT ametnike nimed ja kontaktid on avalikud ning seetõttu hoomatavad ja leitavad ka inimestele, kelle tegevust teenistus uurib. **Eelnõuga sätestatud pankrotiombudsmani sõltumatuse kaotamine,** mille järel teenistuse juhataja ja teenistuse ametnikud alluvad Konkurentsipeadirektorile**, ei paranda seda kaitset,** vaid vähendab väikese agiilse senist teenistuse võimet iseseisvalt ja kiiresti reageerida. **Me palume ministeeriumil analüüsida, kas teenistuse eristaatus (sh iseseisva riigiasutuse või uurimisfunktsiooni tugevdatud staatuse variant) peaks arvestama neid uusi tekkinud olulisi riske teenistuse senises töös.**

MEIE ETTEPANEKUD

Maksejõuetuse teenistus teeb Teile järgmised ettepanekud:

1. **Eelnõu tagasilükkamine.** Maksejõuetuse teenistus eeldab, et Te võtate eelnõu tagasi ja ei edasta seda valitsusele ega Riigikogule. **See eelnõu on vastuolus Maailmapanga juhistega ja pankrotiombudsmani põhiolemusega.** Töökorralduslikke viimistlusi saab vajadusel teha teenistuse põhimääruse loomisega.
2. **Täielikult iseseisev riigiasutus.** Teenistus on tõendanud enda vajalikkust Eesti ühiskonnas. Teenistus soovib jätkata (alustada) **täielikult iseseisva riigiasutusena**, mille juhi nimetamine, vabastamine, eelarve ja tegevus on sõltumatud teatud sektori regulaatorist. See oli ka pankrotiombudsmani algne mõte. Leiame, et teenistuse töö on kandnud vilju. Ühiskonnas on näha teatud muudatusi, maksejõuetusvaldkonna ja ettevõtluskeskkonna probleemidest räägitakse.
3. **Alternatiivide kaardistamine. Väljatöötamiskavatsus on tegemata.** Väljatöötamiskavatsuses tuleb võrrelda vähemalt järgmisi lahendusi: iseseisev riigiasutus, Õiguskantsleri juurde, Riigikantselei juurde (*nagu näiteks AI Algatus kui oluline prioriteet)*, Finantsinspektsiooni, Rahapesu Andmebüroo, Maksu- ja Tolliameti uurimisosakonna, PPA, Kaitsepolitsei, TTJA, maksejõuetusregistripidaja, vms asutuse juurde viimine. *Võibolla Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja restruktureerimine või likvideerimine senisel kujul.* **Võrdluse kriteeriumid on sõltumatus, kulu, võlausaldajatele tulem ja ettevõtluskeskkonnas positiivne mõju.**
4. **Piisav tähtaeg ja kaasamine.** Juhul, kui Te otsustate eelnõuga jätkata, siis eelnõu kooskõlastamise tähtaega tuleb **pikendada vähemalt 30 päevani** ning kaasata Eesti laiem üldsus st nii võlausaldajad, tarbijad, ettevõtjad kui ka erakonnad avalikku arutellu tugeva äriõiguse ja välisinvestoritele usaldusväärse ettevõtluskeskkonna ja mõistliku maksejõuetussüsteemi teemadel.
5. **Sisuline reform.** Teenistuse ettepanekute alusel tuleb oluliselt reformida pankrotihaldurit kui peamist maksejõuetusmenetlejat st **muuta näiteks õigusselguse huvides PankrS § 54 ja 54[1] sõna "kutse" sõnaga "ameti"** ning konsolideerida

kokkuhoiu eesmärgil muud (vt meie seisukoht) ning **muuta varatu püsivalt maksejõuetu juriidilise isiku pankrotimenetlus reaalselt riiklikuks järelevalveks** ehk **ühe haldus- ja korrakaitseorganiga menetletavaks avalikuks uurimiseks** (*hetkeseis ei vasta võlausaldajate ootustele ja vajadustele: protsessikaart*). Täpsemad vastused Teile olid toodud meie suvises seisukohas ja vastuses.

Lugupidavalt ja koostööaltilt

Maksejõuetuse teenistuse nimel

(digiallkirjastatud)

Signe Viimsalu
Juhataja

Lisa: Latentse maksejõuetuse leidmine, analüüsimine ja tõendamine. Metoodika, analüüs, järeldused. Tallinn - Tartu 2026, 173 lk.